

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

РОЗВИВАЄМО ГРОМАДЯНСЬКІ КОМПЕТЕНТНОСТІ: ДРУГИЙ КЛАС

НАШІ ІДЕЇ ДО ТЕМИ: РУХ І ЧАС

Вправа:

ЯК У НАШІЙ
ГРОМАДІ
ПЕРЕСУВАТИСЯ
НА ІНВАЛІДНОМУ
ВІЗКУ?

Уляна Ільчишин
Лариса Панькевич
Мирослава Товкало

Київ – 2019

Матеріали для педагогів та батьків учнів другого класу із формування громадянської компетентності розроблено проектом «Розвиток громадянської компетентності учнів Нової української школи: перший цикл початкової школи», що реалізується Всеукраїнським фондом «Крок за кроком» у рамках Програми сприяння громадській активності «Долучайся!», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється Pact в Україні.

Зміст матеріалів є винятковою відповідальністю Pact та його партнерів і не обов'язково відображає погляди Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) або уряду США.

Матеріали до теми «Рух і час» розроблено педагогами учасниками проекту:

Уляна Ільчишин,

вчитель початкових класів Дрогобицької спеціалізованої школи I-III ступенів №2

Лариса Панькевич,

директор Дрогобицької спеціалізованої школи I-III ступенів №2

Мирослава Товкало,

заступник директора Львівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

© Pact Inc., 2019
© Всеукраїнський фонд «Крок за кроком», 2019

Матеріали до теми «Рух і час»

Проблемне запитання / дослідницька проблема:

Навіщо і як люди подорожують?

Вправи: «Як у нашій громаді пересуватися на інвалідному візку?»

Очікувані результати:

Учень/ учениця:

- ГІО** - залучає людей, зокрема й тих, які відрізняються від нього / неї, до спілкування, гри, навчання;
  - надає допомогу тим, хто її потребує, і висловлює вдячність за підтримку;
  - моделює ситуації / грає рольові ігри, у яких підтримує та підбадьорює інших;
  - розпізнає ситуації (із казок, оповідань, власного досвіду), у яких хтось зазнав образ, пояснює, як діяти в таких ситуаціях;
  - встановлює, що, попри неповторність кожного, всі люди рівні, бо вони – люди;
  - визначає окремі зміни у ландшафті під час подорожі.
- СЗО** - пояснює важливість руху та активної поведінки для себе та інших;
- ПРО** - застосовує за потреби найпростіші матеріали та прилади, зокрема лінійку;
  - розповідає про власні емоції, які виникають під час спостереження та подорожування;
  - фіксує здобуту інформацію словами, малюнками, символами.
- МАО** - оперує грошима, здійснює покупки для (під час) подорожі.
- МОВ** - розповідає про те, що його вразило, схвилювало, переповідає події, правильно вимовляючи й наголошуючи загальноживані слова;
  - підтримує аргументами власні думки або спростовує їх, пояснює на основі власного досвіду;
  - створює прості тексти на добре відому тему;
  - пояснює, як сприйняття тексту залежить від способу його презентації (логічний наголос, темп, міміка, жести) і враховує це у своєму мовленні;
  - поповнює власний словниковий запас.
- ТЕО** - створює вироби із паперу, картону, за зразком та власним задумом самостійно.

Громадянські компетентності, які розвиваємо:

Цінності:

- ✓ Повага до тих, хто відрізняється від нього/ неї.

Ставлення:

- ✓ дає можливість іншим висловлювати думку;
- ✓ поважає іншу людину як рівну собі;
- ✓ виявляє готовність взаємодіяти та працювати з іншими людьми заради спільних інтересів;
- ✓ легко знаходить спільну мову з людьми, які мають різні погляди;
- ✓ почуває себе комфортно у незвичайних ситуаціях;
- ✓ отримує задоволення від розв'язання неоднозначних проблем.

Уміння:

- ✓ уважно прислухається до різних думок;
- ✓ може змінити свої рішення, якщо їх наслідки вимагають цього;
- ✓ вибудовує доброзичливі стосунки з іншими людьми в групі;
- ✓ працюючи в групі, виконує свою частку групової роботи.

Знання та їхнє критичне розуміння:

- ✓ може критично осмислити ризики, пов'язані зі шкодою для довкілля.

Ресурси:

1. фліпчартний папір і маркери для записування думок учнів
2. [відеоролик](#)
3. сантиметрова стрічка або лінійка
4. великі аркуші паперу для презентування результатів дослідження
5. кольорові фломастери, кольоровий папір, ножиці тощо.

Опис вправи:

1. Учитель оголошує проблемне запитання і довідується в дітей, чи всі люблять подорожувати й чому.
2. Учитель запитує, чи всі можуть/ мають можливість подорожувати? Що нас обмежує в цьому бажанні пізнавати світ? Варто записувати відповіді дітей на дошці (гроші, час, відповідне товариство, зайнятість, відсутність транспорту тощо), щоб потім повернутися до цих відповідей.
3. Учитель просить розглянути малюнок і запитує, чи всі люди, зображені на малюнку, мають однакові можливості пересуватися? Діти висловлюють припущення про те, що і хлопчик, що їде на велосипеді, і ті, хто не має транспорту, можуть легко це робити. А чи легко пересуватися в інвалідному візку? – запитує вчитель.

4. Учитель просить учнів поміркувати над тим, які обмеження можуть існувати у хлопчика Сашка, який, здається, має транспортний засіб, щоб добиратися до школи чи пересуватися містом. Учитель записує відповіді учнів, якщо вони є. Якщо учні не можуть назвати жодного обмеження, то вчитель обіцяє школярам ще раз повернутися до проблеми.
5. Для того, щоб переконатися, які труднощі існують у людей з особливими потребами і як вони ці труднощі можуть долати, учитель просить послухати [історію Антона Дацка](#), багаторазового чемпіона світу та Паралімпіади в Ріо де Жанейро (2016).

відео 1

Учитель ще раз нагадує слова спортсмена: «Ніколи не комплексую через візок. Відчуваю набагато більше незручностей не через свій засіб пересування, а через те, що пересуватися дуже складно – майже усюди це біг з перешкодами. Навіть до магазину потрапити – дуже складно через відсутність пандусів і високі бордюри чи пороги».

Замість перегляду відеоролика, до класу можна запросити особу на інвалідному візку, яка б щиро розповіла про проблеми пересування в громаді, потреби людей на візках.

6. Учитель пояснює учням незнайомі слова: пандус, людина з особливими потребами тощо. Він ще раз повертається до того, які можуть бути обмеження для тих людей, які пересуваються на інвалідному візку, і допомагає учням визначити, що серед обмежень – високі бордюри, пороги, наявність сходів, відсутність ліфта чи пандуса, вузькі двері тощо.
7. Для того, щоб переконатися, наскільки школа і довколишні території сприятливі для пересування на візку, учитель просить учнів зробити дослідження. Разом вони вирушають у мандрівку, спостерігаючи за тим, чи людина може комфортно пересуватися на візку дорогою до школи/ крамниці тощо, чи ні.
8. Якщо у громаді є пандуси, то варто теж їх обстежити, наскільки вони пристосовані до комфортного пересування людей на візках. Учитель заохочує учнів вимірювати ширину дверей лінійкою (сантиметровою стрічкою), щоб переконатися, чи придатні вони до проїзду візка. Учитель розповідає, **що ширина дверей має бути не меншою 85-90 см, а ширина проходу між столами для вільного пересування на візку – 110 см.**
9. Після повернення до класу учні одержують завдання – скласти усну розповідь (за малюнком) про Сашка, який пересувається в інвалідному візку. Перед роботою над розповіддю важливо наголосити учням про історію успіху Антона Дацка та інших паралімпійців, які досягають щоденних перемог, переборюючи себе.
10. Учитель об'єднує учнів і групи і просить кожну групу на великому папері зробити презентацію своїх досліджень про придатність території громади до вільного пересування на інвалідних візках. Учитель ще раз наголошує про важливість представити не тільки малюнки, а й цифри, про які йшлося вище.
11. Учні демонструють результати свого дослідження, оформлені на папері. Учитель може запропонувати вивісити учнівські роботи в холі органу місцевого самоврядування, щоб про проблему не забували депутати і місцева влада.

